

Norsk Folkehjelp

Fagbevegelsens solidaritetsorganisasjon

Forbundet for
arbeidsfolk

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

Sør-Afrika

Norsk Arbeidsmandsforbund

Statusrapport 2022

SAMARBEID OM SOLIDARITET

Vi ønsker å rette en stor takk til Norsk Arbeidsmandsforbund for det gode solidaritetssamarbeidet. Å ha en slik samarbeidspartner som bygger på de samme verdiene som oss, er viktig for å kunne nå de målene vi setter oss.

Forbundets langsiktige støtte bidrar til Norsk Folkehjelps Norad-støttede utviklingsarbeid i Sør-Afrika. Støtten er særlig konsentrert om våre partnerorganisasjoners innsats for rettighetene til dem som er berørt av gruveindustrien ute på landsbygda og for slumbeboere som har organisert seg og kjemper for bedre levekår og trygge boliger i byene.

Sør-Afrika er helt i verdenstoppen i ulikhet, og landet har de største inntektsforskjellene i verden. Nå, snart 30 år etter at apartheidregimet måtte gi fra seg makta, øker stadig gapet mellom fattige

og rike. Med et så dårlig utgangspunkt, rammet koronapandemien ekstra hardt dem som hadde minst fra før.

Mange mistet levebrødet sitt da de ikke lenger kunne selge varer på gater og markeder, og selskaper og storbønder brukte pandemien som unnskyldning for å bryte lovene. Dette førte imidlertid også til at flere lokalsamfunn mobiliserte for å forsvare landområdene sine.

Norsk Folkehjelps samarbeidspartnere gjør en stor innsats for en rettferdig fordeling av makt og ressurser. Takket være bidraget fra Norsk Arbeidsmandsforbund er vi bedre rustet til å stå sammen med dem i denne kampen. Vi har også fått støtte fra flere av forbundets lokalavdelinger.

Tusen takk for støtten. Vi ser fram til å fortsette det gode samarbeidet.

Henriette Killi Westhrin

Henriette Killi Westhrin
generalsekretær, Norsk Folkehjelp

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, sanitet og redningstjeneste, humanitær mine- og eksplosivrydding og flyktning- og integreringsarbeid. Norsk Folkehjelp har rundt 15 000 medlemmer i Norge, og 2300 ansatte i 31 land.

NORSK FOLKEHJELP I SØR-AFRIKA

Norsk Arbeidsmandsforbund bidrar til at Norsk Folkehjelps samarbeidspartnere i Sør-Afrika gjør en betydelig innsats for å endre samfunnet og bedre folks levekår.

Norsk Folkehjelp har hatt eget kontor i Sør-Afrika siden 1992, invitert av ANC som en av de første utenlandske organisasjonene.

Vår regiondirektør er stasjonert i Mosambik med ansvaret for alle våre programmer i Sør-Afrika, Zimbabwe og Mosambik. Landprogrammene samarbeider med hverandre og det gir større muligheter for å få økt innflytelse på demokratiseringsprosessene i regionen.

Våre samarbeidspartnere er sosiale bevegelser, sivilsamfunnsorganisasjoner og forskningsinstitutter. Mange av dem har et tett samarbeid med fagbevegelsen. Partnerne jobber med grupper i lokalsamfunn, og Norsk Folkehjelp ønsker å bidra til organisering og mobil-

isering ved felles skoleringstiltak, politisk dialog og utvekslingsbesøk.

Målet er at organisasjonene skal øke sin påvirkning på myndighetene lokalt, nasjonalt og regionalt. De vil endre jordbrukspolitikken slik at den tjener småbønders interesser, rette søkelyset mot kvinners rett til jord, og vise hvordan utvinningsindustrien får negative følger for bøndene.

Partnerne jobber også med å øke kunnskapen om hvordan organisasjonene kan stille myndigheter til ansvar, og kreve åpenhet og informasjon. På grunn av en ny lov om informasjonsvern, som alle organisasjoner i landet måtte forholde seg til, ble den planlagte opplæringen i administrasjon for ansatte i

partnerorganisasjoner utvidet med flere deltakere.

De siste årenes koronapandemier har ført til at Norsk Folkehjelps samarbeidspartnere har måtte legge om arbeidet og tilpasse det til en ny hverdag, men alle har klart å opprettholde aktivitetene på et noenlunde samme nivå.

Utgitt av: Norsk Folkehjelp

Trykk: LO Media

Layout og tilrettelegging: Kirsti Knudsen og Anne Vines

Foto: Harriet Wennergren Lie, Norsk Folkehjelp

KAMPEN FOR ET VERDIG LIV

Himmelen er blå, men røyken og lukta fra de enorme søppeldyngene preger hverdagen til beboerne i Abahlali Temblisa – en uformell bosetting utenfor Pretoria i Sør-Afrika.

Familiene som bor i de rundt 145 provisoriske blikkskurene som nå utgjør denne lille landsbyen føler seg glemt og motarbeidet av myndighetene, forteller aktivisten Melita Ngcobo (44). Siden 2019 har hun og den lokale avdelingen av Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon Abahlali baseMjondolo kjempet mot utkastelser og riving av uformelle bosettinger.

– Det betyr at familier uten forvarsel får sine hus ødelagt og/eller blir fratatt land, sier hun.

Ngcobo begynte for alvor å engasjere seg da myndighetene i 2018 bestemte seg for å rive et område med 35 000 mennesker i 8500 små hus i det fattige nabolaget Vusumuzi.

– I praksis fører dette til at en ekstrem tøff situasjon blir enda vanskeligere for de aller fattigste, sier hun, som selv har opplevd å bli angrepet, skadet og arrestert.

VIKTIG Å ORGANISERE SEG

Angrepene har imidlertid ikke stoppet Melita Ngcobos kamp for et mer verdig liv for de aller fattigste i hennes hjemland. Og hun er glad for at Norsk Folkehjelp støtter dem. Det liker Refilwe Sally Mashaba som jobber på Folkehjelpas kontor her.

– Det er viktig at vi organiserer oss, for det skjer noe hele tiden. Vi er nødt til å stå samlet om kravene som egentlig handler om å få et verdig liv, sier hun.

Hun forteller at de fleste som bor i Abahlali Temblisa er arbeidsløse. Noen

få har pensjon som hele familien lever av. Da må innbyggerne være kreative for å tjene noen slanter. Noen lager godteri som de selger på gata, men de fleste sorterer søppel som det finnes nok av i nabolaget.

MANGLENDE INFRASTRUKTUR

Melita Ngcobo forteller at medlemmene i aksjonskomiteen som kjemper for bedre boforhold har flyttet inn i Abahlali Temblisa. De prøver også å legge press på myndighetene for å skape flere jobber.

Foreløpig er det verken elektrisitet eller sanitæranlegg i boligene her, men det finnes en liten vannkran i en av veiene som innbyggerne deler på. De har også krevd at myndighetene skal forsyne landsbyen med elektrisitet.

– Innimellom tjuvkobler vi oss på strømmettet, sier Ngcobo, og peker på ledningene som ligger i gatene mellom søppel og kloakk.

FELLES HAGE

Midt i den lille landsbyen de har bygd opp har beboerne i felleskap anlagt en stor hage bak et høyt gjerde. Her dyrker de både grønnsaker og urter. Denne dagen finner vi spinat, løk, gulrøtter, kål og noen andre grønnsaker i hagen. I en brakke ved siden av har de bygd en fritidsklubb der barna kan være mens foreldrene jobber.

Melita Ngcobo tror på en bedre fram-

tid der de sammen skal klare å bygge et samfunn med verdige bo- og leveforhold. Hun mener det sterke fellesskapet og solidariteten i Abahlali Temblisa er unikt, og beboerne passer på hverandre.

– Av og til føles det som om politikerne ikke har hjerter og ikke bryr seg om de aller fattigste. Selv ikke ANC bryr seg om at majoriteten lever i fattigdom uten jobb, hus, strøm, vann og med lite mat. Har de glemt at majoriteten i Sør-Afrika er fattige, spør hun.

Styreform: **Republikk**

Hovedstad: **Ingen konstitusjonelt fastsatt hovedstad. Pretoria (president-/regjering), Cape Town (parlamentet) og Bloemfontein (rettslig)**

Flateinnhold: **1 219 090 km²**

(Norge: **323 802 km²**)

Folketall: **57,5 millioner**

Religion: **Kristne (86 %), tradisjonelle afrikanske religioner (5,4 %), andre (8,6 %)**

Språk: **11 offisielle språk, de tre største er zulu, xhosa og africaans**

BNP pr. innbygger: **11 500 USD (Norge 72 000 USD)**

Aldersstruktur: **Under 24 år: 45 % (Norge: 30 %)**

Forventet levealder: **65 år (Norge: 82 år)**

LOKALSAMFUNN ANMELDER GRUVESELSKAPET

Gruve- og utvinningsindustrien er svært viktig for den sørafrikanske økonomien, men den fortsetter å være omstridt. Sektoren er preget av korrupsjon, fattigdom, konflikter og ulikhet, og lite har blitt gjort for å bedre dette. Med Norsk Arbeidsmandsforbunds støtte kan lokalbefolkningen påvirke og bidra til endringer.

Det lille bygdesamfunnet Nkomazi i Mpumalanga, en av de to nordligste provinsene i Sør-Afrika, har i ti år vært plaget av utvinningen i antrasittgruven i området. Mange har rapportert om ødelagte hus fra gruvesprengninger og husdyr som dør på grunn av vannforurensningen, men ingen har fått erstatning for skadene på eiendommen sin.

Selskapet Nkomati Anthracite Mine ønsker å flytte familiene som bor innenfor en radius på 500 meter fra gruven. Lokalbefolkningen har lenge kjempet mot dette, men møter store utfordringer fordi selskapet delvis er eid av et korrupt utviklingsorgan i provinsen og av lokale, tradisjonelle myndigheter. De bruker skremselstaktikk mot aktivister i området, og bestemmer hvem som skal flyttes eller få erstatning for skader eller tap av land.

LEVERTE INN ANMELDELSE

Da en gruppe bekymrede samfunnsmedlemmer organiserte seg og ba om hjelp fra Norsk Folkehjelps samarbeidspartner South Africa Green Revolutionary Council (SAGRC), begynte ting å skje. Takket være denne støtten ble samfunnet i stand til å finne ut at selskapets gruvelisens er utløpt, og at Nkomati Anthracite Mine er i store økonomiske vanskeligheter.

Lokalbefolkningen har demonstrert ved gruveportene, og en gang har de klart å stenge ned driften ved å blokkere portene. De forsøkte også, sammen med SAGRC og Norsk Folkehjelp, å anmelde saken på en lokal politistasjon, men ble avvist. Deres mistanke om at det lokale politiet var i lomma på gruveselskapet, ble med dette bekreftet.

Anmeldelsen mot Nkomati Anthracite Mine ble deretter levert på en annen politistasjon, som gjerne tok på seg saken. Provinspolitisjefen uttalte at de

hadde ventet på denne spesielle saken mot gruveselskapet fordi de hadde mistanke om at det foregikk noe kriminelt, men at de ikke kunne gå videre uten at berørte personer gikk til anmeldelse.

MANGE KVINNER REPRESENTERT

Gjennom støtten fra Norsk Folkehjelp og partnerorganisasjonene Alternative Information Development Centre (AIDC) og SAGRC fortsetter samfunnet å utfordre gruveselskapet, og straffesaken blir fulgt opp av en erfaren advokat. Det gis også best mulig støtte til aktivister i området som står i fare for å utsettes for vold eller mottar drapstrusler.

En overraskelse for Norsk Folkehjelp og samarbeidspartnerne var at de fleste av representantene for lokalbefolkningen som de møtte i Nkomazi var kvinner. Under tidligere møter i andre lokalsamfunn var det menn som ledet diskusjonen, og aldri mer enn to kvinner til stede. Noen ganger var kvinnene helt fraværende.

Rik på mangfold

Norsk Arbeidsmandsforbund er tilknyttet nettverket *Rik på mangfold* – en fagbevegelse for alle. Nettverket drives av Norsk Folkehjelp og er til for LO-forbundene. Forbundet har ved å bli med i nettverket forpliktet seg til å jobbe systematisk for et arbeidsmiljø fritt for diskriminering, med tillitsvalgte som gode rollemodeller. Norsk Arbeidsmandsforbund skal også jobbe aktivt med å være et trygt og inkluderende forbund for alle, et forbund som verdsetter og bruker all kompetansen som fins i et mangfoldig arbeidsliv.

Den omstridte gruvevirksomheten ligger tett på det sørafrikanske lokalsamfunnet i Nkomazi.

GI DITT BIDRAG

Du oppfordres til å bidra økonomisk til arbeidet i Sør-Afrika. Det kan gjøres enten ved å opprette din egen innsamling på Facebook eller Spleis, til vippsnummer 10145, eller direkte gjennom bank til kontonummer 9001 08 76000.

FÅ INFORMASJON

For spørsmål og informasjon, kontakt: NAF v/Brede Edvardsen, tlf.: 400 11 107, e-post: brede.edvardsen@arbmand.no eller Norsk Folkehjelp v/Åre Stranden, tlf.: 911 33 226, e-post: arest@npaid.org

FØLG OSS

facebook.com/folkehjelp
twitter.com/norskfolkehjelp
www.folkehjelp.no
Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO
Tlf.: 22 03 77 00